

Hoe staat het met de kredietverlening?

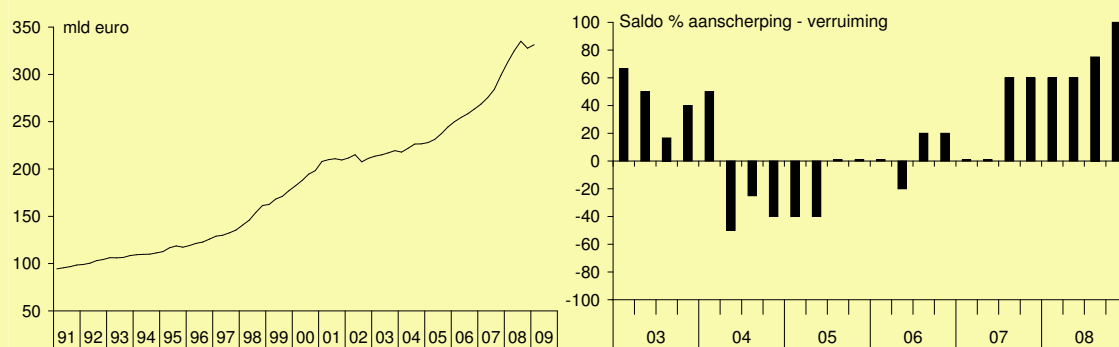
Door de huidige kredietcrisis en economische neergang staat de kredietverlening van banken aan bedrijven in het middelpunt van de belangstelling. Hoe staat het met de kredietverlening? Er zijn verschillende manieren om inzicht te krijgen in de kredietverlening van banken aan bedrijven. Het meest eenvoudige is te kijken naar de ontwikkeling van de omvang van de bij banken uitstaande leningen van publieke en private vennootschappen (figuur links). In het laatste kwartaal van 2008 is de groei van de leningen sterk verminderd.

Uit de terugval van de groei kan niet direct worden afgeleid dat banken strikter zijn geworden met het verstrekken van kredieten. De ontwikkeling van de uitstaande leningen is een resultante van de vraag naar kredieten door bedrijven en het verstrekken daarvan door banken. Een lagere groei kan zowel wijzen op een terugval van de vraag als van het aanbod. Ook kunnen de uitstaande leningen nog toenemen terwijl de acceptatiecriteria van banken zijn aangescherpt. Bedrijven hebben namelijk extra kredietfaciliteiten die ze kunnen aanspreken zonder opnieuw overleg te voeren met de banken. Statistische factoren en securitisaties kunnen deze cijfers eveneens beïnvloeden.

In de kwartaalenquête kredietverlening van De Nederlandsche Bank (Bank Lending Survey) wordt expliciet gevraagd aan banken of zij de acceptatiecriteria voor kredieten hebben verruimd of aangescherpt (figuur rechts). Hieruit blijkt dat sinds de aanvang van de kredietcrisis eind 2007 banken steeds meer de acceptatiecriteria hebben aangescherpt. In dezelfde enquête wordt ook aan banken gevraagd hoe de vraag van bedrijven naar kredieten zich ontwikkelt. Volgens de banken is er sinds het laatste kwartaal van 2008 sprake van een forse terugval van de vraag naar kredieten.

De enquête probeert expliciet de aanbod- en vraagfactoren van de kredietverlening te scheiden. Nadeel is wel dat het kwalitatieve vragen zijn. Kwantitatieve uitspraken op basis hiervan hebben een grote onzekerheidsmarge.

Leningen niet-financiële vennootschappen bij monetaire financiële instellingen^a en acceptatiecriteria

^a Voor 2009 is alleen het januari-cijfer beschikbaar. Voor eerdere jaren zijn de (seizoengecorrigeerde) ultimostanden per kwartaal weergegeven.

Een ander punt is dat de enquête de kredietverlening belicht vanuit het perspectief van de banken. Dit nadeel kan worden ondervangen door niet-financiële bedrijven te vragen naar de invloed van de kredietcrisis op het verkrijgen van krediet voor investeringen. In een enquête van het FME-CWM geeft 35% van de respondenten aan dat dit moeilijker is geworden. Ruim 50% vindt dat de voorwaarden voor kredietverlening zijn aangescherpt.

Verder kan gekeken worden naar de rente die bedrijven moeten betalen op uitstaande leningen. Dit geeft immers een indicatie van de kosten om kapitaal aan te trekken. In navolging van de korte rente lopen de rentes op rekening courant kredieten en voor leningen van meer dan 1 mln euro met een looptijd korter dan een jaar vanaf het laatste kwartaal van 2005 sterk op om pas in het laatste kwartaal van 2008 weer te dalen. Daarmee volgen deze rentes ongeveer dezelfde beweging als de andere markrentes.

Door de kredietcrisis nemen de leningen van bedrijven bij banken minder snel toe. Zowel vraag- als aanbodfactoren spelen hier een rol. Bedrijven zijn op dit moment minder geneigd te investeren met vreemd vermogen, gezien de geringe winstverwachtingen en de lage bezettingsgraad. Nederlandse banken zijn nu strikter bij het verlenen van krediet. Hoe groot de invloed van deze twee factoren in de Nederlandse markt precies is, is aan de hand van het beschikbare datamateriaal niet aan te geven.